

КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ МОВНИХ ЯВИЩ

УДК 81'37:141.311

О. В. Гошовська

СЕМАНТИЧНИЙ ПРОСТІР КОНЦЕПТУ *ВІРА*

Стаття присвячена виокремленню семантичного простору концепту *віра*. Здійснено спробу короткого огляду функціонування семантичного простору лексеми *віра*, який реалізується на парадигматичному, словотвірному та синтагматичному рівнях, висвітлено походження слова-імені *віра*, здійснено аналіз значень цієї лексеми, відстежено частотність її слововживання, асоціати, які вона викликає, та наведено її можливі деривати.

Ключові слова: концепт, віра, етимологія, значення, семантичний простір.

На сьогоднішній день опис та вивчення концептів викликає неабиякий інтерес у лінгвістичному науковому світі. Уся пізнавальна діяльність людини (когніція) розвиває вміння орієнтуватись у світі і відповідно ототожнювати і розрізняти об'єкти. Концепти, власне, виникають для забезпечення операцій такого типу. Звідси можна зробити висновок, що формування концептів пов'язано з пізнанням світу, з формуванням уявлень про нього [8, 44-45]. Структура концепту складна і до цих пір не уніфікованою є думка про складники його компонентів. З погляду психолінгвістів, місце образу, якому відповідає концепт, – у нашій свідомості. У людини, що прочитала чи почула певне слово, одразу виникає асоціативний образ, що є віддзеркаленням дійсності. У широкому змісті концепт – це образ, одиниця ментального світу, яка всотує в себе соціальний досвід [6, 89]. Будучи одиницею абстрактнішою та більшого обсягу, ніж слово, концепт поєднує мову та мислення. Нематеріальний концепт виражається за допомогою семантичного навантаження слова.

У результаті взаємодії людини зі світом формується її уявлення про нього, певна модель світу, яка у філософсько-лінгвістичній літературі отримала назву «картини світу» [8, 68]. «Мовна картина світу» є результатом відображення дійсності «наївною» колективною свідомістю етнічної спільності. Лексичні одиниці є її фрагментарним віддзеркаленням. У мові світ не відтворюється цілком, а лише його піки, тобто те, що видається мовцю найбільш важливим [12, 111]. Співвідношення між певною частинкою світу та її мовним вираженням визначають як мовну ментальність [Там же].

Українське мовознавство багате науковими розвідками, у яких розглянуто і загальні теоретичні питання когнітивної лінгвістики, і конкретні концепти. Це праці Віталія Івановича Кононенка, Марії Василівни Скаб, Петра Васильовича Мацьківа, Яни Володимирівни Куніної, Михайла Петровича Кочергана, Тетяни Станіславівни Семегин, Олени Олександрівни Селіванової, Олеси Михайлівни Місінкевич, Лідії Андріївни Лисиченко, Ольги Олександрівни Петрушенко, Костянтина Юрійовича Голобородька, Вікторії Людвігівни Іващенко, Калинюк Наталії Василівни, Юлії Олександрівни Тимченко, Тетяни Вадимівни Радзієвської, Тетяни Вікторівни Рудюк, Галини Михайлівни Яворської, Тетяни Анатоліївни Космеди, Ірини Миколаївни Серебрянської, Жанни Павлівни Соколовської, Аліни Володимирівни Чернової, Володимира Миколайовича Манакіна, Анатолія Степановича Зеленька, Світлани Анатоліївни Жаботинської, Наталії Олександрівни Мех, Людмили Іванівни Яковенко, Василя Феодосійовича Старка, Олени Миколаївни Цапок, Олександрівни Євгеніївни Єфименко та ін. На думку М.В.Скаб, «ознака сучасного етапу розвитку лінгвістики – вивчення сакрального з погляду різних парадигм: порівняльно-історичної, системно-структурної чи когнітивної» [14, 8]

Тільки показове та важливе для культури нації слово є концептом. Тому з-поміж актуальних питань українського мовознавства – проблема функціонування сакральної лексики, адже *lingua sacra* служить не тільки для потреб Літургії, а й певним чином сакрально забарвлює культуру [9, 3]. Нещодавно відбулися три спеціальних конференції „Сучасна українська богословська термінологія: від історичних традицій до нових концепцій” (Львів, 1998) та „Християнство й українська мова” (Київ, 2000), Українська мова і сфера сакрального: загальні проблеми (Чернівці, 2010) підсумком яких стали збірники статей [22; 26; 24; 25].

Питання співвідношення людини та сакрального завжди було актуальним, а особливо зараз, коли раціональне мислення звело сакральний світ нанівець, а в центрі поставило пихате

его, породивши тим самим пихатість розуму. Саме тому на часі розгляд концепту *віра*. Пропонуємо Вашій увазі короткий огляд структурування семантичного простору лексеми *віра* на основі даних лексикографічних праць.

Почнемо із походження імені-концепту. Як зауважував Юрій Сергійович Степанов, «етимологія є передісторія, дописемна історія концепту» [21, 7], адже «дописемна історія культури збережена не в археологічних пам'ятках («кістках»), а в самому значенні слів, що являють собою розвиток індоєвропейської культурної спадщини» [21, 6-7]. Юрій Сергійович Степанов наводить відповідники етимології у значенні «походження слова»: «внутрішня форма чи етимологічна ознака» і стверджує, що вона є основою, на якій виникають і тримаються всі інші пласти значень [21, 45].

Як свідчить Левко Михайлович Полюга, становлення абстрактної лексики, до якої і належить найменування концепту *віра*, належить до індоєвропейського періоду розвитку мови, а «за часів праслов'янської єдності абстрактні іменники були вже досить розгалуженою категорією слів» [23, 8]. В Етимологічному словнику української мови зафіксовані етимологічні відповідники слов'янських мов: російське, білоруське, македонське слово *вѣра*, давньоруське *вѣра*, польське *wiara*, чеське *vĭra*, словацьке *viera*, болгарське *вяра*. Подано реконструйовану форму праслов'янського *vĕra* > *vĕra [2, 402]. Автори Краткого етимологического словаря русского языка теж відзначають, що слово *віра* спільнослов'янського, індоєвропейського характеру, покликаючись на латинське *vĕrus* – істинний, авестійське *var-* – вірити, німецьке *wahr* – вірний [30, 74]. Енциклопедія української мови свідчить, що *віра* – це український калькований варіант грецизму [23, 120]. Етимологічний словник української мови подає такі відповідники з індоєвропейських мов: авестійське *varəna* – віра, осетинське *игнун* – вірити, готське *tuzwĕg* – сумніватися, давньоісландське *vár* – обіцянка, давньоверхньонімецьке *wāra* – правда, вірність, милість, середньовіськонімецьке *wāg* – дійсний, справжній, латинське *vĕrus* – дійсний, справжній, істинний, ірландське *fír* – вірний; а значення кореня *цĕr індоєвропейського періоду – справжній [2, 402]. Натомість Ю.С. Степанов вважає, що індоєвропейський корінь **bheidh-* становить підґрунтя для вираження концепту *віра*, що є похідним від концепту *договір*. Актант А, «носії віри», поручає, дає чи довіряє своє «довер'я» актанту Б («вірить йому» чи «вірить в нього»). Але попередником цьому акту є певна дія з боку актанта Б, яким Б «уселяє довіру» актанту А. Це «викликання довіри» – ще не *віра*, а ніби її ембріон, таке, у відповідь на що, у актанта А може з'явитися *віра* [21, 267-268]. На противагу цій гіпотезі Краткий етимологический словарь русского языка фіксує первинне значення – «істина, правда > клятва, присяга» у вірності, істинності; укладачі словника роблять припущення, що далі значення розвинулось у «віра, упевненість» [30, 74]. Можливо й справді, первісне значення не було пов'язано з релігійною сферою, але з уведенням християнства доповнило свою структуру. Таке припущення видається ймовірним, особливо, якщо зважити на відображення лексеми у фольклорі, де сакральна «віра» співіснує з несакральною «упевненістю» та «довірою». Це підтверджує й Етимологічний словник української мови, який подає після реестрового *віра* варіанти «довір'я, впевненість, релігія» [2, 402].

Функціонуючи з давнього часу й до сьогодні, лексема *віра* поступово накопичила багато значенневих відтінків, які спробуємо відтворити за даними лексикографічних праць. До уваги не взято вигук-омонім *віра*, що означає «піднімай!», «вгору!» [19, 679] у мовленні моряків та будівельників.

Для дослідження важливо досягнути не тільки сучасний стан структури лексеми *віра*, а й побачити його в динаміці. Семантичну структуру слова відобразимо у порівняльній таблиці, у якій укладені дані Словаря древнерусского языка Срезневського, що представляє лексику 11-14 ст. [20, 490-491], Словника староукраїнської мови Гумецької – 14-15 ст. [18, 229-230], Історичного словника українського языка Тимченка, який відображає словниковий склад від перших писемних пам'яток до 19 ст. [5, 486-487], Словаря української мови Грінченка – 19 ст. [16, 370] та Словника української мови: В 11-ти томах за редакцією Білодіда – 20 ст. [19, 679]. Окремі значення стрижневого слова *віра* відділяються одне від одного арабськими цифрами (тільки у Срезневського – рисками), а відтінки значень — похилими рисками. Значення слова подаються у тому порядку, у якому зафіксовані у відповідних словниках.

Порівняльна таблиця значень лексеми віра

11-14 ст. (Словарь древнерусского языка Срезневского)	14-15 ст. (Словник староукраїнської мови Гумецької)	перші писемні пам'ятки – 19 ст. (Історичний словник українського язика Тимченка)	19 ст. (Словарь української мови Грінченка)	20 ст. (Словник української мови: В 11-ти томах Білодіда)
- правда.	1.(віросповідання) віра.	1. вірення, приймання за правду.	1. вѣра; довѣріє.	1. упевненість у чомусь, у здійсненні чогонебудь; // впевненість у позитивних якостях, у правильності, розумності чиєсь поведінки.
- присяга, клятва.	2. (відданість) вірність.	2. признання існування Бога і його поваги.	2. вѣра, релігія.	2. те саме, що довір'я.
- сознание божественного закона, релігія.	3. достовірність.	3. визнання, релігія.	3. народъ/.	3. <i>рел.</i> визнання існування бога, переконання в реальному існуванні чогось надприродного; // те або інше релігійне вчення, віровизнання.
- примѣта	4. довір'я.	4. вірогідність, кредит, важність, вага, повага.		
- вѣрность, истина.	5. свідчення правдивості.	5. вірність, сталість, певність, ретельність, словність.		
		6. присяга.		
		7. народність.		

У лексикографічній практиці, коли слово має кілька значень, то на першому місці подається значення, найуживаніше в мовленні. Першим в аналізованих словниках, окрім Словника староукраїнської мови [18, 229-230], подають світське значення: правда, довіра, упевненість. З огляду на це та на етимологію, первинним можна вважати сему «правда». Цікаво, що значення, запостульоване Н.Шанським [30, 74] «клятва, присяга у вірності, істинності» збігається зі спостереженням Срезневського у Словарі древнерусского языка [20, 490-491] та даними у Словнику староукраїнської мови XIV-XV ст. [18, 229-230]. Сема «релігійність» виявляється в значеннях лексеми *віра* в усіх аналізованих словниках, хоча подається то першим [18, 229-230], то другим [5, 486-487; 16, 370], то третім [20, 490-491; 5, 486-487]. Наявність цієї семи свідчить про стабільність релігійної свідомості українців, які живуть не тільки матеріальним світом, а й трансцендентним. Ця основна концептуальна ознака зберігається у мовній картині світу усіх часів попри закономірну зміну семантики багатозначного слова. Значення «народність» і «народъ»

свідчить, що поняття *віра* було невід'ємним атрибутом духовного життя українців і навіть асоціювалось із самим народом. Значення «вірність» відзначено у трьох словниках [20, 490-491; 18, 229-230; 5, 486-487], що реалізує сему «постійність у поглядах і почуттях». «Довір'я» з'являється четвертим за порядком значенням у Словнику староукраїнської мови XIV-XV ст. [18, 229-230] і другим у Словнику української мови: В 11-ти томах [19, 679], натрапляємо на його семантичний варіант «вірення» в Історичному словнику українського язика за першим номером [5, 486-487]. Неповторними є значення «істина», «приміта», «достовірність», «вірогідність», «кредит», «важність», «вага», «повага», «сталість», «певність», «ретельність», «словність». Такий різнобій у поданні семантичної структури слова *віра* можна пояснити складністю феномена, який вона представляє. Переносних та термінологічних значень у цих довідкових виданнях не виявлено.

На жаль, словники останніх років не відзначаються фіксацією нових значень лексеми *віра*. Так, наприклад, у Великому тлумачному словнику сучасної української мови [1, 189], як і у Новому тлумачному словнику української мови [10, 345], значення цього слова збігаються з уже наявними у Словнику української мови: В 11-ти томах [19, 679], а у Тлумачному словнику української мови Івченка узагалі фігурує тільки лексема *вірний* зі значенням 1) який викликає повне довір'я, постійний у своїх відносинах, почуттях і поглядах; 2) який надійно служить комусь [4, 49].

Велику цінність мають частотні словники з окремих жанрів, які подають цікаві відомості про фіксацію лексеми *віра* в залежності від сфери вживання. Частотний словник сучасної української публіцистики – 25 слововживань *віра* на 300000, серед яких зафіксовано 20824 різних слова або 42748 різних словоформи (відтворює лексичний склад мови періодичних видань) [28]. Частотний словник сучасної української поетичної мови – 64 слововживань *віра* на 300000, серед яких зафіксовано 31194 різних слова або 69012 різних словоформи (лексика поетичної мови, одержана у вибірці з поезій кращих українських митців кінця ХХ ст.) [27]. Частотний словник українського публіцистичного стилю 2004 – 38 слововживань *віра* на 300000 (сфера дослідження – політичне, суспільно-культурне життя людей, виробнича діяльність за матеріалами газет 2004 року) [29].

Оскільки мова є суспільним явищем, тому значення її одиниць, зокрема лексичних, залежить від їх функціонування. Так, ті асоціації, які виникають у носіїв мови на сучасному етапі, при сприйманні лексичного подразника "віра" можуть намітити шляхи розширення семантики слова, появи нових значень або появи узуальної конотації (закріплення конотативних значень як елементів мовної системи). Олександр Опанасович Потебня вважає, що «думка, виплекана словом, починає відноситись безпосередньо до самих понять, у них знаходить шукане знання» [11, 232]. За даними Українського асоціативного словника загальна кількість реакцій респондентів, яким запропонували для розмірковування концепт *віра* становила 206, з них 102 – відмінні реакції, викликані цим стимулом. Первинна реакція у чоловіків така: Бог 15; надія 8; надія, любов; релігія 5; церква 4; в Бога; світло 3; в бога; любов; переконання; православна 2; 48 реакцій є неповторюваними; у жінок: надія 10; в Бога 9; Бог; релігія 7; сильна 5; в себе; християнська; церква 3; серце; тверда 2; 50 реакцій є неповторюваними. Вторинна реакція у чоловіків така: в майбутнє; Любов; церква 1 вияв; у жінок: любов 1 вияв. [7, 72]. Як бачимо, найбільш частотні реакції, як у чоловіків, так і у жінок, були пов'язані з асоціатами «Бог» «надія», «любов», «релігія». Проаналізувати їх допомагає релігійний коментар. Віра – це без сумнівне визнання сущим того, чого не бачимо. Наприклад, не бачимо Бога, проте знаємо, що Він є, і що Він сотворив світ і що ним управляє. Бог же і є надією людини (Пс. 70.5, 7). Любити ближнього людина зобов'язана так само як любить себе (Лев. 19.18), а Бога навіть більше – в абсолютній повноті любові, коли все життя перетворюється в любов до Бога (Втор. 6.5). Типологічно характеристики віри, надії та любові є настільки схожими, що дослідники навіть стверджують, що «віра і сподівання, надія і любов являють собою різні сторони складної, але єдиної духовної установки. У єврейській мові ці поняття виражені спільнокореневими словами» [15].

У мовознавстві розрізняють «сконденсовану синтагматику слова, що реалізується в словотвірному вимірі, та власне синтагматику, яка виявляє себе в синтагматичному вимірі» [13, 57]. Словник сполучуваності слів української мови (найуживаніша лексика) виявляє таку сполучуваність лексеми *віра*: тверда, глибока, непохитна, наївна, сліпа віра; віра в людину, свої сили, самого себе, справедливість, успіх, торжество розуму; вселити, втратити віру в кого-що-небудь; не йняти віри [своїм, власним] вухам, очам, словам; підривати, підточувати, руйнувати, похитнути

чиюсь віру в кого-що-небудь; перейнятися, проїнятися вірою в кого-що-небудь; робити що-небудь без віри, з вірою в успіх; сприйняти що-небудь, не приймати нічого на віру [17, 69].

Мовна експлікація концепту *віра* широко представлена і на словотвірному рівні. Словотвірний вимір дериваційного простору слова представлений похідними від аналізованого слова-імені концепту. Деривати: *безвірник*, *безвір'я*, *ввірити*, *вір* (у виразі *брати на вір* – брати на віру), діал. *вірисний* (імовірний, вірогідний), *віритель(-ка)* (кредитор), *вірительський*, *вирити*, *вірне*, *вірне(-се-)нський(-ко)*, *вірний*, *вірник(-ця)*, (довірена особа; діал. парафіянин), *вірність*, *вірно*, *вірнопідданий(-ність, -но, -ський, -чий)*, діал. *вірнян(-оч-)ка*, (вірна дружина), *віровизнання*, *віровідступник(-иця, -ицтво, -ицький)*, *вірогідний(-ість, -но)*, *віроломний(-ість, -но, -ство)*, *віронька*, *вірочка*, *віросповідання(-ний)*, *віротерпимий(-мість, -мо)*, *вірувати*, *вірутний* (дійсний, справжній), діал. *вірутник* (вірник), діал. *вірую* (*credo*), *вірчий*, *вірщик*, діал. *вір'ян* (сват), *вірянин*, *вірянка*, *довіра*, *довірити*, *довірливий*, *довір'я*, *довіряти*, *довірювати*, *достовірний(-ість, -но)*, діал. *заповірити*, *звірити*, діал. *звірість* (звірка), *звірник*, *звіряти*, *звірятися*, *звірювати*, *зневіра*, *зневіритися*, *зневір'я*, (*не-)вір*, *невіра*, *недовір* (недовір'я, недовірок), *недовіркуватий*, *недовірливий*, *недовірок*, *недовір'я*, *перевірка*, *перевірник*, *перевіряти*, *повірити*, *повірка*, *повірний*, *повір'я*, *провірити*, *провіряти*, *провірювати*, *сповіряти*, *спроневіряти(-ся)*, *спроневіряти(-ся)*, *увірювати*, [2, 402; 3, 435]

Отже, на основі даних лексикографічних праць здійснено короткий огляд функціонування семантичного простору лексеми *віра*, який реалізується на парадигматичному, словотвірному та синтагматичному рівнях. Визначено походження імені-концепту *віра*, його первинні значення та етимологічні відповідники. Зроблено узагальнення, що первісне значення не було пов'язано з релігійною сферою, але з уведенням християнства збагатило свою структуру. У порівняльній таблиці значень лексеми *віра* та коментарях експліковано семантичну організацію слова. Здійснено спробу проаналізувати лексичні значення імені-концепту *віра*, хоча, за теорією смислу Готлаба Фреге, всебічне пізнання значення відбулось би тоді, коли б ми могли для кожного визначеного смислу сказати, чи справді належить воно до цього значення, а такого дослідник не в силах досягнути. Для аналізу також залучено частотні та асоціативні словники та, аби представити сконденсовану синтагматику слова *віра*, наведені його деривати. Загалом, виконана робота дозволила виявити найбільш істотні ознаки концепту у розгортанні його семантичного простору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250 000 / [уклад.-ред. В. Т. Бусел]. – Київ, Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728с.
2. Етимологічний словник української мови : в 7 т. / [ред. О. С. Мельничук]. – К. : Наукова думка, 1982. – Т. 1 : А - Г. – 631 с.
3. Етимологічний словник української мови : в 11 випусках / [ред. Я. Б. Рудницький]. – Т.1: А - Г. – Вінніпег, 1962-1972. – 968 с.
4. Івченко А.О. Тлумачний словник української мови. – 4-й додатковий тираж / [ред. В. І. Галій]. – Харків : Фоліо, 2002. – 540 [1] с.
5. Історичний словник українського язика / [уклад. Е. Тимченко, Є. Волошин, К. Лазаревська, Г. Петренко]. – Т.1: А – Ж. – Харків, Київ: Державне видавництво України, 1930. – 552 с.
6. Калькова О. К. Концепт Бог в русскої мовній картині мира (основные компоненты) / О. К. Калькова // Вестник Центра международного образования МГУ. – 2009. – № 1. – Лингвокультурология. – С. 89.
7. Мартінек С. В. Український асоціативний словник: в 2 томах. - 2-ге вид., стер. / С. В. Мартінек. – Том 1. : Від стимулу до реакції. – Львів: ПАІС, 2008. – 344 с.
8. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика : учеб. пособ. / В. А. Маслова. – 3-е изд., перераб. и доп. – Минск : ТетраСистемс, 2008. – 272 с.
9. Набитович І. Lingua sacra та художня література / І. Набитович // Науковий вісник Чернівецького університету імені Юрія Федьковича : [збірник наукових праць]. – Випуск 506—508 : Слов'янська філологія / [ред. Б. І. Бунчук]. – Чернівці : Рута, 2010. – С. 3-13.
10. Новий тлумачний словник української мови : в 3 т. – 2-е вид., випр. / [уклад. В. Яременко, О. Сліпущко]. – К.: Вид-во «Аконіт», 2006. – 926 с.
11. Потебня О.О. Думка і мова / О.О. Потебня // Історія української філософії: навчальний посібник. – К.: Україна, 2000. – 511 с.
12. Почепцов О.Г. Языковая ментальность: Способ представления мира / О.Г. Почепцов // Вопросы языкознания : Теоретический журнал по общему и сравнительному языкознанию. – 1990. – №6. – С. 110-122.
13. Скаб М.В. Закономірності концептуалізації та мовної категоризації сакральної сфери / М. В. Скаб. – Чернівці: Рута, 2008. – 559 с.
14. Скаб М.В. Основні напрями дослідження взаємодії української мови і сфери сакрального: здобутки та перспективи / М. В. Скаб // Науковий вісник Чернівецького університету імені Юрія Федьковича : [збірник

- наукових праць]. – Випуск 506—508 : Слов'янська філологія / [ред. Б. І. Бунчук]. – Чернівці : Рута, 2010. – С. 3-10.
15. Словарь библейского богословия / [ред. К. Леон-Дюфура и др.]. – Брюссель: Изд-во "Жизнь с Богом", 1990. – 1287 [1] с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до словника: <http://krotov.info/spravki/temy/n/nadezhda.htm>
  16. Словарь української мови: в 4 т. / [збір. ред. журн. «Киевская старина», упорядн., з додатком власного матеріалу, Б. Грінченко]. – Т. 1. : А-Ж. – К., 1907. – 494 [1] с.
  17. Словник сполучуваності слів української мови (найуживаніша лексика) / [уклад. І. П. Сахно, М. М. Сахно]. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетровського ун-ту, 1999. – 539 с.
  18. Словник староукраїнської мови XIV-XV ст. : в 2 т. / [ред. Л. Л. Гумецька] – Т. 1. : А-М. – К.: Наукова думка, 1977. – 630 [1] с.
  19. Словник української мови: в 11 т. / [ред. І. К. Білодід та ін.]. – Т. 1. : А-В. – К. : Наукова думка, 1970. – 799 [2] с.
  20. Срезневский И. И. Словарь древнерусского языка: в 3 т., 6 кн. – Т. 1. – Ч. 1. : А-Д. – М: Книга, 1989. – С. 806 с.
  21. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. / Ю. С. Степанов. – М. : Школа "Языки рус. культуры", 1997. — 824 с.
  22. Сучасна українська богословська термінологія: від історичних традицій до нових концепцій: матеріали Всеукр. наук. конф., (13-15 травня 1998 р.). – Львів : [б.в.], 1998. – 351 [1] с.
  23. Українська мова: Енциклопедія. – 2-ге вид., випр. і доп. / [ред. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін.]. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с.
  24. Українська мова і сфера сакрального: загальні проблеми // Науковий вісник Чернівецького університету імені Юрія Федьковича : [збірник наукових праць]. – Випуск 506—508 : Слов'янська філологія / [ред. Б. І. Бунчук]. – Чернівці : Рута, 2010. – 318 с.
  25. Українська мова і сфера сакрального: загальні проблеми // Науковий вісник Чернівецького університету імені Юрія Федьковича : [збірник наукових праць]. – Випуск 509—511 : Слов'янська філологія / [ред. Б. І. Бунчук]. – Чернівці : Рута, 2010. – 320 с.
  26. Християнство й українська мова: матеріали наук. конф., (Київ, 5-6 жовтня 2000 р.). – Львів: Вид-во Львів. Богосл. Академії, 2000. – 514с.
  27. Частотний словник сучасної української поетичної мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу до словника: <http://www.mova.info/Page2.aspx?11=89>
  28. Частотний словник сучасної української публіцистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу до словника: <http://www.mova.info/Page2.aspx?11=91>
  29. Частотний словник українського публіцистичного стилю 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до словника: <http://www.mova.info/Page2.aspx?11=178>
  30. Шанский Н. М. Краткий этимологический словарь русского языка: пособие для учителей. – 3-е изд., испр. и доп. / [ред. С. Г. Бархударов]. – М.: Просвещение, 1975. – 543 с.

Статья посвящена выделению семантического пространства концепта *вера*. Осуществлена попытка короткого обзора функционирования семантического пространства лексемы *вера*, который реализуется на парадигматическом, словообразовательном и синтагматическом уровнях, отражено происхождение слова-имени вера, осуществлен анализ значений этой лексемы, прослежена частотность ее словоупотреблений, ассоциаты, который она вызывает, и приведены ее возможные дериваты.

Ключевые слова: концепт, вера, этимология, значение, семантическое пространство.

The article is sanctified to the selection of semantic space of concept faith. The attempt of short review of functioning of semantic space of lexeme is carried out faith, that will be realized on paradigm, word-formation and syntagmatic levels, the origin of the word-name is reflected faith, the analysis of senses of this lexeme, frequency of its word usage is watched, associative reactions that it causes, is carried out, and its possible derivatives are brought.

Keywords: concept, faith, etymology, sense, semantic space.